

**ПРОГРАМА
РОЗВИТКУ ГАГАУЗЬКОГО МОВЛЕННЯ
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
«СКАРБНИЦЯ ГАГАУЗЬКОЇ МОВИ, МОВИ МОЇХ БАТЬКІВ»**

ДЛЯ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

*«Схвалено для використання
у дошкільних навчальних закладах»,
(протокол №6 від 27 липня 2015 року)
(Лист ІТЗО МОНУ від 30.07.2015, № 14.1/12-Г-1001)*

Автори: Т.Г. Бучацька, Р.М. Кочмар

2015 рік

ЗМІСТ

Передмова	2
Пояснювальна записка	2
Основні завдання реалізації програми	3
Організація життєдіяльності	4
Вікові особливості дитини старшого дошкільного віку	6
Завдання і зміст навчання гагаузького мовлення	8
Очікувані результати освітньої роботи	9
Орієнтовний розподіл програмового матеріалу: тематика, кількість занять, матеріали до їх проведення	11

Передмова

Одним з основних напрямків в реалізації сучасної стратегії розвитку дошкільної освіти є удосконалення її змісту відповідно до освітніх та національно-культурних потреб населення. У зв'язку з цим, одним з важливих завдань підготовки дітей старшого дошкільного віку до школи, зокрема у контексті обов'язкової дошкільної освіти з 5-річного віку, є формування елементарної комунікативно-мовленнєвої компетентності, реалізація якої передбачає урахування специфіки мовного середовища в кожному регіоні України і пріоритетне оволодіння рідною мовою.

В межах освітнього простору значної території України діти зростають і виховуються в умовах спорідненого білінгвізму (українська і російська мови, які близькі за фонетичною та лексико-граматичною системами). Крім того, є і такі території, де діти мешкають в умовах багатомовного середовища, наприклад, на півдні Одеської області. В регіоні компактного проживання гагаузів, албанців, болгар та представників інших національностей діти навчаються і виховуються в умовах полілінгвізму. З дошкільного віку в їх соціальному оточенні функціонують три і більше мов: рідна, українська, російська та мови інших національних меншин. Стикаючись з реальністю оволодіння трьома мовами і більше, спостерігається певне витиснення рідного літературного мовлення. Тому виникає ситуація, коли діти потребують допомоги в оволодінні правильним рідним мовленням. Ця проблема хвилює батьків, вихователів та педагогів. Її вирішення на етапі виховання і навчання дитини дошкільного віку (в період підготовки до школи), в місцях компактного проживання носіїв мов національних меншин, потребує спільних зусиль як батьків, так і вихователів дошкільних навчальних закладів. Прищепити повагу, інтерес та любов до рідної мови, щоб не забути свою культуру і своє коріння, – це завдання для дорослих, які виховують дітей в умовах полілінгвізму.

Необхідність задоволення освітніх потреб батьків, носіїв гагаузької мови, з розвитку літературного гагаузького мовлення дитини на етапі дошкільного навчання та виховання потребує, насамперед, створення програмно – методичного забезпечення. Тому Програму «Скарбниця гагаузької мови, мови моїх батьків» укладено для реалізації в дошкільних навчальних закладах підготовки дитини до школи з розвитку гагаузького мовлення та ознайомлення на початковому рівні з елементами культури і традицій гагаузів.

Наявність Програми сприяє реалізації принципів дошкільної освіти, таких як: доступність для кожного громадянина до освітніх послуг, що надаються системою дошкільної освіти; єдність виховних впливів сім'ї і дошкільного навчального закладу; наступність та перспективність між дошкільною й початковою загальною середньою освітою в задоволенні освітніх потреб національних меншин. Крім того, надається можливість реалізувати інші принципи дошкільної освіти, як-от: створити рівність умов для реалізації задатків, нахилів, здібностей, різнобічного розвитку дитини; єдності розвитку, виховання, навчання та оздоровлення дітей; відповідності змісту, рівня та обсягу дошкільної освіти.

Зміст Програми враховує вимоги Базового компоненту дошкільної освіти та методичних підходів до розвитку мовлення дитини у старшому дошкільному віці.

Пояснювальна записка

Програму «Скарбниця гагаузької мови, мови моїх батьків» укладено для забезпечення мовленнєвої підготовки до школи дітей старшого дошкільного віку з розвитку рідного літературного гагаузького мовлення, а також ознайомлення з елементами побуту, культури та традицій гагаузів.

Зміст Програми відповідає освітній лінії «Мовлення дитини» Базового компоненту дошкільної освіти та структурована за змістовними блоками: «Мовленнєва компетентність», «Мовна компетентність», «Соціокультурна компетентність». Матеріали подано за уніфікованою системою для всіх вікових категорій дошкільників, яка включає: «Вікові особливості дитини старшого дошкільного віку», «Завдання і зміст навчання гагаузького мовлення», «Очікувані результати освітньої роботи».

Зміст Програми враховує реалізацію всіх складових навчання і виховання засобами гагаузького мовлення і дозволяє: розвивати навички фонематичного мовлення, звуковимови та літературного гагаузького мовлення; розширювати словниковий запас дитини з рідної мови, розвивати граматичні вміння, зв'язне мовлення, комунікативні вміння, прищеплювати інтерес до гагаузької дитячої книжки. Основна увага спрямовується на розвиток правильної артикуляції звуків; активного мовлення; формування навичок спілкування з однолітками та дорослими; виховання інтересу та позитивного ставлення до рідної гагаузької мови.

Сформувані певний лексичний мінімум, на основі якого в подальшому розвивати лексичний запас дитини, навчати діалогічного і монологічного мовлення, навчати правильної вимови та застосування основних граматичних структур і мовленнєвих норм – це є головними завданнями у вивченні гагаузької

мови на етапі підготовки дитини до школи в системі дошкільної освіти. Крім того, реалізація змісту Програми допоможе сприяти загальному розвитку та вихованню дошкільника засобами літературного гагаузького мовлення.

Основні завдання реалізації програми:

Розвивальні:

- *розвивати елементарне усвідомлення мовної діяльності засобами гагаузького мовлення (звук– слово– речення);
- *розвивати уміння розповідати з власної ініціативи та на прохання дорослих з урахуванням норм літературного гагаузького мовлення та мовленнєвого етикету;
- *розвивати прагнення до словотворчості, гри звуками, словами, а також елементарні навички римування за зразками, за допомогою дорослих;
- * розвивати фонематичний слух, вимову та інтонаційне мовлення відповідно до літературної норми.

Навчальні:

- *навчати розрізняти голосні та приголосні звуки, інтонаційну забарвленість висловлювань, сприймати римовані закінчення і добирати рими до поданих слів; розрізняти предмети, істоти, явища за характерними ознаками; розпізнавати слова, які називають дію, ознаки дії, ознаки предмету, називають кількість або порядок предметів; правильно вживати форму множини іменників однини; назви дитинчат тварин, вживати різні частини мови, узгоджувати слова в числі; добирати однокореневі слова;
- * навчати правильно вимовляти звуки [ç], [ü], [ö]; правильно наголошувати слова;
- * розвивати навички вживання норм мовленнєвого етикету відповідно до комунікативної ситуації; вміння вести діалог, розв'язувати комунікативні завдання засобами гагаузького мовлення адекватно до наданої ситуації;
- * навчати елементів грамоти: формувати уявлення про звуки і букви, ознайомлювати з назвами літер, і формувати вміння впізнавати їх у друкованому вигляді; робити звуковий аналіз слова за допомогою схем, фішок та на слух; формувати первинні уявлення про слово, словосполучення, речення як одиниці мовлення; усвідомлено читати склади в межах вивчених букв; готувати руку до письма;
- *навчати слухати літературний текст, сприймати його зміст, відповідати на запитання або ставити їх за змістом прослуханого тексту;
- * збагачувати словник дитини синонімами, антонімами, багатозначними словами, омонімами;
- * сприймати різницю між літературним гагаузьким мовленням та рідною говіркою;
- * навчати укладати власні висловлювання за зразком, за допомогою вихователя;
- * навчати за допомогою запитань укладати невеличкі розповіді за малюнком, на підставі спостережень та до прослуханого тексту тощо.

Виховні:

- * розвивати та удосконалювати культуру мовлення;
- * виховувати повагу до рідної гагаузької мови та її багатства;
- * виховувати критичне ставлення до власного мовлення та мовлення інших, сприймати різницю між рідною говіркою та літературним гагаузьким мовленням;
- *формувати і розвивати вміння засобами літературного мовлення точно передавати свої почуття, ставлення до ситуації, подій тощо;
- *виховувати інтерес до дитячої художньої літератури гагаузькою мовою, бажання слухати і переказувати; інсценувати зміст прослуханого;
- *виховувати інтерес до традицій, звичаїв гагаузів; проведення традиційних свят, бажання брати в них участь; звертати увагу на елементи національного побуту та одягу гагаузів.

Організація життєдіяльності

Програма з розвитку гагаузького мовлення дітей старшого дошкільного віку ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, інтегрованого, компетентнісного, діяльнісного підходів до розвитку, виховання та навчання дитини, тісної взаємодії дошкільного закладу і родини у формуванні основ літературного гагаузького мовлення на етапі підготовки до школи. Вона відображає запити вихователів та, з урахуванням характеристики вікових особливостей дітей старшого дошкільного віку, методичних

рекомендацій, пропонує орієнтири змістового наповнення освітньої роботи з розвитку літературного гагаузького мовлення, а також тематику та методичні поради до проведення занять, їх орієнтовну кількість. Цим зумовлена структура Програми.

Сучасні підходи до дошкільної освіти вимагають перебудови певних стереотипів освітнього процесу та орієнтують не тільки на набуття знань, тобто засвоєння дітьми певної інформації, але й на формування в них умінь застосовувати ці знання на практиці. Тому при доборі до кожного заняття форм організації роботи з розвитку гагаузького мовлення дуже важливо конкретизувати зміст та обрати оптимальні (відповідно до теми і освітніх завдань) форми роботи, спираючись, зокрема, на необхідний паралельний розвиток фізичної, соціально-моральної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, художньо-естетичної або креативної активності дітей та **мовленнєвої**.

Добір форм організації мовленнєвої діяльності має бути збалансований у двох основних напрямках: навчання гагаузької мови (фонетики, лексики, граматики) та способів її використання у різних видах діяльності; спілкуванні між дітьми та з дорослими; а також сприяння усвідомленню понять мови й мовлення (у доступних дитині формах).

Навчання на заняттях з розвитку гагаузького мовлення передбачає засвоєння нових слів і словосполучень та активізації словникового запасу дитини за освітніми лініями: «Особистість дитини», «Дитина в соціумі», «Дитина в природному довкіллі», «Дитина в світі культури», «Гра дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі».

З метою збагачення уявлень про функціональність гагаузької мови вихователь має звертати увагу на точне формулювання думок при проведенні словесних ігор, спілкуваннях дітей між собою та з дорослими, читанні художніх творів гагаузькою мовою (різних за жанрами); на побудову різних висловлювань відповідно до завдань комунікації (з урахуванням відмінностей літературної норми від рідної говірки) та налагодження емоційних зв'язків з оточенням тощо.

Для вирішення розвивальних, навчальних та виховних завдань з навчання літературного гагаузького мовлення доцільно значною мірою приділяти увагу організації діалогічного мовлення (на різних етапах роботи), яке б відповідало завданням комунікації (знайомство, обмін враженнями, обговорення спільних дій, прослуханого тексту, переглянутих малюнків тощо, обговорення змісту тем для спілкування тощо)

Необхідно постійно використовувати традиційні народні та дидактичні ігри, моделювати спільну ігрову діяльність при підготовці інсценувань, національних свят тощо з розподілом ролей (або окремих видів роботи). Організації діалогічного спілкування сприятимуть настільні ігри, театри, різноманітні завдання, колективні обговорення, бесіди дітей щодо подій, прослуханого або переглянутого навчального матеріалу та ін., завдяки яким не тільки відбувається процес навчання, а й розвиваються та удосконалюються способи діалогічної взаємодії, черговість реплік, ввічливість звертань та ін. Сюжетно-рольова гра сприяє розгортанню діалогу, дає можливість надання додаткових запитань, підказок щодо розвитку сюжетної лінії та впливає на розвиток творчості дитини.

Корисно на заняттях моделювати проблемні мовленнєві ситуації у різних дидактичних іграх, наприклад: з фонетичним, лексичним або граматичним змістом.

Розвиток гагаузького мовлення через створення ігрових ситуацій, проведення бесід, обміну інформації, різноманітних дидактичних вправ; укладання висловлювань за малюнками, за спостереженнями та ін. сприятимуть поповненню словникового запасу дитини. Лексико-семантичні групи слів до тем спілкування за освітніми лініями оновленої редакції програми «Я у світі» (відповідно до мови навчання та виховання) складають орієнтир у збільшенні кількості вивчених слів гагаузькою мовою, що сприятиме розширенню активного запасу дитини і дасть можливість вільного обговорення різноманітних тем гагаузькою мовою; проводити паралелі на елементарних співставленнях певних особливостей гагаузької мови та мови навчання і виховання; формувати перші уявлення про поняття «переклад».

Мовленнєві теми є загальнопізнавальними, які орієнтуються на формування життєвоважливих компетенцій, необхідних для всебічного розвитку дитини. Тому лексика їх має активізуватися як в різних формах роботи, так і поза заняттями. Додаток до Програми містить орієнтовний порядок тем та рекомендовані завдання до їх впровадження; обов'язковий лексичний мінімум до кожної теми та перелік рекомендованих художніх текстів, наочності, дидактичних ігор тощо, який може бути використаний вихователем творчо (повне, вибіркоче застосування або з доповненням). Зауважуємо, що теми про зиму, весну, літо, осінь можуть інтегруватися з темами про сезонні національні свята, однак можуть виступати і як самостійні, й проводитися відповідно до кожної пори року (за вибором вихователя).

Організація процесу навчання за програмою «Скарбниця гагаузької мови, мови моїх батьків» має відбуватися, враховуючи вікові особливості дітей старшого дошкільного віку, специфіку дитячого сприймання інформації, наочно-образного мислення, запам'ятовування, зберігання і відтворення інформації.

Організація занять за методикою навчання і виховання дітей старшого дошкільного віку потребує спираючись на наочність (малюнки, іграшки, муляжі, реальні предмети, аудіозаписи, зразки мовлення тощо), а також навчання в ігровій формі, із залученням спеціальних мовленнєвих вправ, розігрування мовленнєвих ситуацій, використання інтегрованих завдань (на слухання, розуміння та говоріння) в процесі предметно-практичної, образотворчої та ін. діяльності на заняттях.

Постійну увагу треба приділяти слуханню гагаузького мовлення, правильній артикуляції звуків, вимовлянню слів і речень, відмінковим афіксам іменників, граматичним формам дієслів, прикметників та інших частин мови; сприйманню і розумінню нових слів, змісту речень, невеличких текстів; говорінню (усне репродуктивне та продуктивне мовлення). Важливо навчити дитину використовувати в активному мовленні запас гагаузьких слів, засвоєний на заняттях: складати з новими словами речення, вживати нову лексику в бесідах між дітьми та з дорослими, дотримуватися правил мовленнєвого етикету.

Оскільки пізнання та розширення уявлень дошкільнят про навколишній світ, в умовах одночасного опанування гагаузьким, російським та українським мовленням, відбувається за допомогою декількох мов, вивчення навчального матеріалу з гагаузького мовлення слід базувати на знаннях, уміннях, навичках, сформованих на заняттях з мови навчання та виховання (української або російської), яка може використовуватися для розкриття значень окремих слів, словосполучень, речень. Також необхідно систематично звертати увагу дитини на відмінності у фонетиці гагаузької, української або російської мов. У процесі навчання потрібно враховувати можливий вплив артикуляційної бази рідної говірки.

Тематика спілкування за змістом має відповідати віковим особливостям дітей старшого дошкільного віку, їх інтересам, а також враховувати побутово-культурні та соціальні аспекти життя дитини. Зміст роботи на кожному занятті повинен передбачати засвоєння на практиці нових слів, утворення словосполучень, конструювання речень, різних за метою висловлювання тощо. Вивчаючи нові теми, необхідно будувати бесіду з дошкільнятами таким чином, щоб лексичний і фразеологічний матеріал попередніх занять повторювалися.

Заняття з розвитку гагаузького мовлення мають бути цікавими і творчими за своїм змістовним і методичним наповненням. Слід різними формами навчання формувати правильне гагаузьке мовлення у дитини, спонукати її до словотворення: вчити утворювати збільшувальні й зменшувально-пестливі форми слова, назви дитинчат тварин, тварин чоловічої і жіночої статі, професій дорослих людей, знайомити з утворенням складних слів, простих, поширених речень, укладати діалоги, власні висловлювання за зразком, за малюнками, за прослуханим текстом, за переглянутим кінофільмом, за власними спостереженнями.

Зміст Програми спрямований на формування загальнолюдських цінностей (ввічливість, доброта, чесність, бережливе ставлення до природи тощо), а також на засвоєння національних цінностей, пов'язаних з побутом, звичаями, традиціями гагаузького народу. Опанування певними навичками гагаузького мовлення сприятиме вихованню почуття прекрасного, розвитку потреби в навчанні елементарним нормам правильного гагаузького мовлення. Початковий етап формування мовленнєвої компетенції має супроводжуватися розвитком у дитини первинної мотивації до вивчення гагаузької мови, вихованням поваги до неї, формуванням початкових уявлень про функціонування гагаузької мови як мови національної меншини. На допомогу вихователю Програма містить «Додаток», у якому представлено певний практичний матеріал, який може бути доповнений вихователем самостійно, з урахуванням особливостей розвитку дитини, умов навчання та змісту Програми «Я у світі».

Одним із ефективніших засобів педагогічного впливу на розвиток мовлення дитини має бути використання художньо-мовленнєвої діяльності, яка органічно поєднує в собі художнє слово, драматичну дію, поезику, живопис, музику та літературу. Цей вид діяльності допомагає дитині глибше пізнати себе, внутрішній світ, спонукає її до самовдосконалення, викликаючи естетичні почуття та емоції. Впровадження такого виду діяльності має спиратися на провідні складові, як-от: сприймання на слух та розуміння дітьми змісту художніх творів; відтворення змісту і виконавча діяльність (декламування, відповіді на запитання, переказування, бесіда за ілюстраціями, узагальнюючі бесіди, читання за ролями тощо); театралізована діяльність (інсценування, театральні вистави); творчо-імпровізаторська діяльність (ігри-драматизації, ігри за сюжетами літературних творів, словесно-поетична творчість). Вихователь має на кожному занятті прилучати дітей до слухання, вивчення напам'ять (скоромовок, прислів'їв, приказок, невеличких текстів) та розігрування малих поетичних фольклорних творів. Можливо також проведення тематичних розваг, присвячених гагаузькій народній творчості (фольклорні заняття). Необхідно ознайомлювати дітей з фольклорними творами гагаузів (колядками), спонукати запам'ятовувати їхній зміст, розігрувати "різдвяні розваги" або інші традиційні свята. Також треба стимулювати дитину до самостійного загадування загадок; вчити розуміти зміст приказок, прислів'їв, співвідносити їх з реальними життєвими ситуаціями. На заняттях вихователь повинен знайомити дітей з соціально-побутовими та фантастичними казками гагаузькою мовою, а також вчити розуміти, сприймати виразні засоби казки: фантастичні перетворення, чарівні речі,

повтори, вставні пісеньки, зачини, кінцівки, сприяти розумінню, що казка - це фантастика, олюднення тварин, речей; формувати бажання у дитини знати напам'ять кілька зачинів, кінцівок і самостійно їх використовувати в процесі розповідання знайомих казок. При роботі з художнім текстом необхідно вчити дитину відповідати на запитання за змістом казки, розповідати знайомі казки; висловлювати своє ставлення до героїв казок, оцінювати їхні вчинки, впізнавати назву казки за описом героїв, ілюстраціями та уривками з тексту казки (казкові вікторини). До змісту занять можливо включати ознайомлення з народними казками інших народів у перекладі гагаузькою.

Театралізована діяльність у дошкільному віці - один із найефективніших засобів педагогічного впливу на розвиток особистості дитини та її мовлення. Вона сприяє розвитку у дошкільнят фантазії, виникнення в їхній уяві яскравих образів літературних героїв, казкових персонажів, що впливає на виразне втілення особливостей персонажів та добирання для них засобів мовленнєвої інтонації та зовнішньої виразності (виразні рухи: жести, міміка, пантоміміка).

При читанні дітям казки або сюжетів-сценаріїв особливу увагу слід приділяти роботі з ілюстраціями, репродукціями, презентаціями, фотографіями, які допомагають сприйманню і розумінню прослуханого тексту.

Зрозуміло, що стан мовленнєвих умінь та навичок у дітей безпосередньо пов'язаний зі станом розвитку дрібної моторики пальців рук. Саме тому, пальчикова гімнастика та розвиток дрібної моторики набуває особливого значення на кожному занятті.

Важливим засобом навчання, що забезпечує дитині можливість самовираження, накопичення досвіду в процесі гри, є ляльки, які роблять можливим безпосереднє вираження почуттів. Важливо вирішувати певні завдання з корекційно-виховної роботи через лялькотерапію, що містить не лише вдосконалення дрібної моторики руки і координації рухів, а й вирішення корекційних завдань із подолання фонетико-фонематичного чи загального недорозвитку мовлення. За допомогою ляльки дитина краще засвоює і навчальний матеріал, і різні способи вираження емоцій, почуттів, станів, рухів, які у звичайному житті з яких-небудь причин дитина не може або не дозволяє собі проявляти. У своїй роботі треба використовувати рукотворні пальчикові ляльки та ляльки – рукавички.

Таким чином, на заняттях треба як можливо частіше організовувати ігри-драматизації та імпровізації (розігрування сюжету без попередньої підготовки). Традиційно можливо використовувати в роботі з дітьми різні види театрів: настільний, тіньовий, пальчиковий, ляльковий, театр масок.

Театрально-ігрове дійство об'єднує всіх дітей. Вони – режисери і артисти, костюмери й гримери, вони ж і глядачі. Діти відчувають особливе задоволення від результату своєї діяльності і розвивають літературне гагаузьке мовлення. На добрих вчинках героїв художніх творів вони виховуються, вчаться аналізувати власну поведінку, розуміти своїх однолітків, дорослих.

Вікові особливості дитини старшого дошкільного віку

Дитині старшого дошкільного віку властиві певні особливості розвитку, які потребують уваги зі сторони дорослих і врахування їх при організації навчання і виховання дітей.

Дитина шостого року життя має нерівномірний розвиток кістково-м'язової системи, уповільнене окостеніння кінцівок, негармонійний розвиток органів дихання, серцево-судинної системи, органів зору, слуху, голосових зв'язок. Стрімкий розвиток мускулатури ніг впливає на підвищену рухову активність малечі. Сприймання, пам'ять, увага мають мимовільний характер. Зосереджену увагу дитина фіксує на інформації до тих пір, поки вона їй цікава. Кожна з особливостей фізичного розвитку дитини має свої впливи на стан здоров'я і реальні можливості дитини до сприйняття, запам'ятовування, відтворення знань, набуття певних умінь і навичок. Виходячи з цього, необхідно враховувати швидку стомлюваність дитини, її мимовільну пам'ять, підвищену рухливість, а також ті особливості розвитку зору, які потребують забезпечення якісного освітлення; постійної уваги до правильної пози дитини під час проведення занять. З іншого боку, завдяки віковим особливостям розвитку дитини шостого року життя (міцній мимовільній пам'яті) вона здатна накопичувати лексичний запас зі слів, сприйнятою нею тематики, і опанувати певний запас найпростіших мовних моделей; вона охоче виконує спільні дії на прохання дорослого гагаузькою мовою, вивчає хором гагаузькі слова й елементарні фрази.

Дитина сьомого року життя також має вразливу нервову систему, яка потребує урівноваження процесів напруження та спокою під час діяльності. Разом з тим, розширюється сфера впливу словесних сигналів на розвиток діяльності дитини. В цьому віці дитина здатна правильно промовляти звуки, виділяти їх у мовленнєвому потоці, оволодівати літературним гагаузьким мовленням завдяки зростанню довільності звукової та зорової уваги; укладати слова, речення, власні висловлювання.

Навчання літературного гагаузького мовлення впливає на розвиток і удосконалення мовних здібностей дитини старшого дошкільного віку, сприяє соціальному і особистісному становленню дитини.

Шостий рік життя

Мовленнєва компетентність. Дитина шостого року життя здатна брати участь у нескладних мовленнєвих іграх, уявних ситуаціях, виконувати завдання дорослих рідною гагаузькою мовою. Дитина сприйнятлива до сенсомоторних, тактильних вправ, які допомагають установленню контактів між дітьми, а також рухам тіла (пальчикова гра).

У цьому віці діти активно навчаються в процесі гри, обмінюються з однолітками репліками гагаузькою мовою. Вони здатні оцінити мовленнєву поведінку інших, порівняти власні висловлювання з репліками інших, можуть використати засвоєні слова, досить легко сприймати кілька послідовних реплік та ін.

Мовна компетентність. Дитина шостого року життя сприймає різницю між гагаузькою мовою та мовою навчання і виховання. Вона сприймає пояснення гагаузькою мовою, вільно спілкуються рідною говіркою з носіями гагаузької мови, але поступово привчаючись спілкуватися літературною гагаузькою мовою.

Соціокультурна компетентність. Дитина виявляє певний інтерес до художньої дитячої літератури гагаузькою мовою; охоче знайомиться з персонажами казок, називає імена казкових героїв, бере участь в обговоренні їх вчинків та рис характеру. Вона виявляє інтерес до інформації про гагаузів, їх традиції і культуру. Знайомиться з національними традиціями гагаузів, їхнім одягом, звичаями, а також традиціями проведення національних свят, бере участь у їх відтворенні.

Сьомий рік життя

Мовленнєва компетентність. В цьому віці дитина активно навчається в процесі гри-драматизації, здатна виконувати ролі, відтворюючи вербальні і невербальні засоби виразності; переказувати казки, декламувати напам'ять вірші гагаузькою мовою, розігрувати невеличкі діалоги за темою; обмінюється з однолітками інформацією гагаузькою мовою. Вона здатна оцінити власне і чуже мовлення, намагається говорити чітко, правильно, в потрібному темпі, звертаючи увагу на виразність мовлення.

Мовна компетентність. Дитина сьомого року життя намагається правильно вимовляти звуки, відтворювати слова, речення; сприймає різницю між гагаузькою говіркою та літературною гагаузькою мовою. Зростає словниковий запас дитини. Вона сприймає пояснення гагаузькою мовою, вільно спілкується з носіями гагаузької мови, розвиває навички спілкування літературною гагаузькою мовою.

Соціокультурна компетентність. Завдяки читанню вихователем літературних творів, перегляду кінофільмів, розповідям батьків та інших членів родини дитина знайомиться з невеличкими за обсягом творами художньої дитячої літератури гагаузькою мовою; розповідає про героїв казок, називає їх імена, бере участь в обговоренні їх вчинків та рис характеру. Дитина сприймає і відтворює у власному мовленні інформацію про гагаузів, їх традиції і культуру. Знайомиться з національними традиціями гагаузів, їхнім одягом, національними звичаями, а також традиціями проведення національних свят, бере участь у їх відтворенні. Ці знання впливають на розвиток кругозору дитини, розвиток її інтелектуальних і творчих здібностей.

Завдання і зміст навчання гагаузького мовлення

Розвиток звукової культури мовлення

Розвивати мовленнєве дихання.

Розширювати уявлення дітей про будову артикуляційного апарату, роботу його органів при творенні звуків. Тренувати м'язи, розвивати моторику апарату мовлення за допомогою артикуляційних вправ. Розвивати фонематичний слух, вчити вслуховуватись у звучання слів.

Формувати вміння правильно вимовляти звуки гагаузької мови.

Учити диференціювати на слух у словах всі звуки, у тому числі схожі за артикуляцією голосні; дзвінкі й глухі, сонорні приголосні.

Формувати вміння сприймати на слух римовані закінчення у віршованих текстах, самостійно добирати прості рими, співзвучні слова.

Навчати розрізняти на слух звуки гагаузького мовлення (голосні і приголосні); визначати їх позиції (на початку слова, в середині, наприкінці); послідовність і кількість їх у словах.

Учити вимовляти слова, правильно ставлячи наголос.

Удосконалювати звуковимову відповідно до літературних норм: u-ü, c-ç, o-ö.

Навчати вмінням регулювати темп мовлення, силу, висоту, тембр голосу для передачі мовлення різного інтонаційного забарвлення, залежно від ситуації спілкування.

Вчити дотримуватися засобів інтонаційної виразності. Розвивати інтонаційну виразність мови за допомогою ігрових вправ, чистомовок та скоромовок.

Формувати вміння складати речення з 4-5 слів.

Збагачення активного і пасивного лексичного запасу

Формувати загальне уявлення про діалект (не використовуючи терміну), а також навички сприйняття різниці між діалектним і літературним мовленням.

Розвивати літературне гагаузьке мовлення, систематично збагачуючи словниковий запас новими назвами предметів, живих істот, явищ природи та їх ознак, дій, кількості предметів та ін. за темами спілкування; продовжувати розширювати словник дітей узагальнювальними поняттями (тварини, рослини, явища природи та ін.), родовими поняттями (на основі наданої ситуації спілкування), диференціації родових узагальнень (тварини – дикі і свійські, транспорт – пасажирський, вантажний, спеціальний або наземний, підземний, водний, повітряний тощо).

Розвивати вміння точно добирати і вживати слова на позначення назв предметів, явищ, ознак, дій, кількості предметів, ознак за дією тощо. Розвивати навички сприйняття у мовленнєвому потоці іменників, дієслів, прикметників, прислівників.

Розвивати інтерес дітей до малознайомих слів.

Вчити формулам гагаузького мовленнєвого етикету відповідно до ситуації (привітання, прохання, вибачення, подяка), формам звертання до дорослих і дітей.

Розширяти словниковий запас дітей з гагаузької мови, спираючись на мову навчання та виховання, збалансувавши додатковий вибір слів для вивчення гагаузькою мовою і опанованих дітьми з мови навчання, із різних освітніх ліній: «Особистість дитини», «Дитина в соціумі», «Дитина у природному довкіллі», «Гра дитини», «Дитина у світі культури», «Дитина у сенсорно-пізнавальному просторі».

Сприяти формуванню лексичної компетентності; інтересу до слова, його значення.

Збагачувати словник дітей антонімами, синонімами, багатозначними словами й активізувати їх у мовленні. Ознайомлювати дітей із синонімами на прикладах різних частин мови. Розвивати уміння добирати антоніми до слів – різних самостійних частин мови та використовувати їх в активному мовленні.

Розвивати навички розуміння і сприйняття поняття багатозначності слів.

Вчити використовувати у власному мовленні слова-омоніми, слова, вжиті у переносному значенні, фразеологічні звороти.

Вчити добирати найбільш точні слова для передачі емоційного забарвлення мовлення (антоніми, синоніми, багатозначні слова) та точнішого висловлення власної думки відповідно до ситуації мовлення.

Активізувати словниковий запас дитини за допомогою сприйняття на слух змісту фольклорних та художніх творів, вивчення напам'ять віршів, скоромовок, прислів'їв та приказок.

Розвиток граматично правильного мовлення

Розвивати вміння правильно вживати всі частини мови (іменники, дієслова, прикметники, частки, вигуки, сполучники і сполучні слова, післяйменники).

Навчати дітей практично засвоювати всі граматичні категорії (число, відмінкові афікси та поодинокі граматичні форми).

Навчати правильного вживання іменників у множині.

Формувати вміння утворювати різні форми дієслів і прикметників.

Розвивати вміння узгоджувати слова у словосполученнях і реченнях згідно з нормами гагаузького мовлення.

Навчати правильно утворювати нові слова за допомогою афіксів, споріднені і однокореневі слова.

Формувати елементарні навичками корекції та самокорекції мовлення, вміння помічати і виправляти помилки.

Навчати вживати у власному мовленні різні за складністю типи речень (прості, складні, складносурядні, складнопідрядні зі сполучниками і сполучними словами).

Розвиток зв'язного мовлення

Вчити дітей слухати та розуміти мовлення дорослого, розповіді, сюжетні тексти, казки, вірші, відповідати на запитання за їх змістом.

Розвивати зв'язне діалогічне мовлення: розвивати навички і уміння вільно вступати в розмову з однолітками, дорослими, підтримувати діалог, відповідати на запитання за змістом ілюстрацій, малюнків, художнього твору.

Вчити дітей умінням розповісти про себе гагаузькою мовою, започаткувати діалог, обмінятися інформацією.

Вчити дітей складати діалоги за схемою „запитання – відповідь”.

Розвивати вміння спілкуватися з однолітками та дорослими на запропоновану тему.

Навчати формам вітання та прощання, ввічливого прохання, подяки та вибачення.

Розвивати зв'язне монологічне мовлення. Навчати переказувати короткі твори.

Формувати вміння складати за допомогою вихователя та самостійно короткі розповіді з 4–5 речень.

Розучувати з дітьми вірші, прислів'я, лічилки тощо. Спонукаючи дітей до заучування напам'ять і виразного читання віршів.

Залучати дітей до інсценування гагаузьких фольклорних та літературних казок.

Учити розповідати гагаузькою мовою за сюжетними малюнками, з власного досвіду, за уявою, відповідаючи на запитання, а також короткі розповіді-описи предметів, тварин, людей.

Залучати дітей до укладання самостійних зв'язних висловлювань різних типів: міркувань, суджень, пояснень.

Розвивати культуру дитячого мовлення і засоби його виразності (темп мовлення, інтонація, емоційна окраска).

Очікувані результати освітньої роботи

На кінець року дошкільник повинен мати певний обсяг мовознавчих умінь і навичок, а саме:

- правильно вимовляти звуки і звукосполучення відповідно до орфоепічних норм гагаузької мови;
- диференціювати фонемі; усвідомлювати звуковий склад рідної мови;
- правильно ставити наголос; правильно інтонувати;
- усвідомлювати певну різницю між рідною говіркою та літературною мовою на фонетичному рівні;
- вміти почути та виправити грубі фонетичні помилки, що зумовлені впливом діалекту;
- має оволодіти певними мовними і немовними засобами виразності; прийомами звукового аналізу слів в межах програмового матеріалу;
- може впізнати друковані літери на зовні;
- розуміє значення слів, що передбачені для активного засвоєння;
- розуміти і відповідати на запитання вихователя гагаузькою мовою;
- розуміти та виконувати прості вказівки вихователя гагаузькою мовою;
- слухати та розуміти в межах вивченої лексики короткі тексти, що містять до 5 речень;
- вимовляти артикуляційно правильно слова та словосполучення;
- репродукувати та продукувати різні за метою висловлювання речення з дотриманням відповідної інтонації;
- складати короткі зв'язні висловлювання за вивченою темою;
- звертатися з проханням, запитанням, висловлювати подяку, пробачення, згоду/ незгоду;
- складати діалог (1–2 репліки з боку кожного співрозмовника);
- робити короткі повідомлення про певні події;
- читати напам'ять 2–3 вірші;
- називати предмети, явища та об'єкти;
- переказувати почуту розповідь або прочитане вихователем;
- складати короткі усні описи за малюнком (2–3 речення);
- складати короткі тексти за навідними питаннями або за малюнком;
- дотримуватися регламентованого порядку слів у реченні;
- узгоджувати залежні слова у словосполученні за числом або особою головного слова;
- правильно вживати післяйменники;
- диференціювати іменні частини мови за числом в усному мовленні;
- усно відтворювати форми множини іменних частин мови;
- узгоджувати форми дієслова з відповідними формами особових займенників;
- правильно вживати післяйменники;

- усвідомлювати значення незнайомих слів (за допомогою вчителя; на основі власного мовного досвіду; через використання невербальних засобів навчання тощо);
- вживати слова і словосполучення за темою, що визначені вихователем поза Програмою для збагачення активного словникового запасу;
- вживати загальні етикетні форми;
- слухати і розуміти зміст невеличких гагаузьких казок і казок інших народів світу гагаузькою мовою, загадок, прислів'їв, скоромовок (відтворювати в усному мовленні назви казок, імена головних героїв, окремі висловлювання за змістом);
- розповідати напам'ять по 2-3 загадки, прислів'я та скоромовки;
- вживати у власному усному мовленні тематичні групи слів (назви доби, тижня, пір року, місяців, кольорів, овочів і фруктів, свійських і диких тварин, птахів, частин тіла людини, меблів, приладдя тощо), а також слів, які відображають специфіку гагаузької культури;
- складати усні невеличкі висловлювання про гагаузькі народні звичаї, обряди, про шанобливе ставлення до народних і сімейних традицій;
- оперувати узагальненими словами різного порядку, стійкими загальнонавчаними словосполученнями;
- вживати (неусвідомлено) граматичні форми рідної мови згідно із законами і нормами гагаузької граматики (число, відмінок, дієвідміна тощо).
- володіти лексичним мінімумом за визначеними програмою темами;
- переказувати за зразком, допомогою вихователя, за запитаннями зміст прослуханих невеликих художніх творів, казок;
- брати участь в інсценуванні уривків казок, діалогів, свят гагаузькою мовою;
- усно розмірковувати, описувати предмети, робити прості висновки, припущення гагаузькою мовою;
- володіти елементарними вміннями усно узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями та вчинками однолітків, героями прослуханих художніх текстів;
- уміти знаходити помилки у власному мовленні і виправляти їх; толерантно сприймати недоліки в мовленні інших дітей;
- намагатися дотримуватися правил мовленнєвої поведінки та гагаузького мовленнєвого етикету.

**Орієнтовний розподіл програмового матеріалу:
тематика та кількість занять, матеріали до їх проведення**

Додаток

Тема 1. Знайомство – 2 заняття

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріали до занять
1	<p>«Гагаузька мова – мова моїх батьків». Формування словникового запасу дошкільників: використання окреслених темою групи слів в усному мовленні (за допомогою натуральної або картинної наочності; через описове пояснення українською або російською мовами, рідною говіркою; повторювання слів та словосполучень за зразками мовлення вихователя). Розвиток діалогічного мовлення дітей: складання усних (елементарних) діалогів за схемою “запитання – відповідь” (за зразком, за темою, на основі власного досвіду). Формування навичок монологічного мовлення: укладання простих речень за зразком або самостійно (усно). Робота над розвитком культури мовлення: ввести в словниковий запас дитини й активізувати їх використання у мовленні наступні ввічливі слова: слова – вітання, слова – прощання, вибачення.</p>	<p>Розповідь вихователя; обговорення теми (бесіда); переказ прослуханого за допомогою запитань; робота над запам’ятовуванням нових слів (робота над звуковим складом, промовлянням, виразним читанням, заучування хором тощо); розглядання малюнків, укладання відповідей на запитання вихователя за змістом малюнків; читання вихователем текстів діалогів та розігрування їх з дітьми; читання вихователем вірша та заучування напам’ять; укладання словосполучень, простих речень за зразком, висловлювань-описів за темою спілкування.</p>	<p>Gagauz (gagauzka), gagauz dili. Zaman hayır olsun!Kalin saalıcaklan! Sabaa hayır olsun! Avsam hayır olsun! Saa ol!Saa olun! Buyur ! Buyurunuz!Af et!Af edin! Canabin.Canabiniz. (Гагаузька мова, гагауз, гагаузка). Слова вітання та прощання: доброго дня – до побачення. Доброго ранку! Добрий вечір! Слова вибачення).</p>	<p>Resimnär: “Gagauz halk rubaları” Gagauz halk yortuları” Fotosergi: “Aile için foto arşivi” (Предметні малюнки за темами: «Національний одяг гагаузів», «Національні традиційні свята». Фотовиставка: «Родинні архівні фото»).</p> <p>Uşaklar için kiyat sergi gagauz dilindä. (Виставка дитячих книжок гагаузькою мовою).</p> <p>Resimnär: “Selämnäşmäk” ”Tanışmak” (Сюжетний малюнок «Вітання», «Прощання»)</p> <p>Siir T.Marinoglu “Selämnäşmäk” (Вірш Т.Маріноглу «Вітання»)</p>
	<p>Знайомство людей між собою. Засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Зосередження на ситуації поведінки людей при знайомстві, коментування ситуацій, осмислення за аналогією. Розвиток умінь оцінювати поведінку своїх ровесників при знайомстві. Розвиток діалогічного мовлення дітей: укладання усних (елементарних) діалогів при</p>	<p>Бесіда з елементами коментування (зосередження на поведінці людей при знайомстві); робота з малюнками; сюжетно-рольові ігри (або розігрування діалогів); читання дітям прикладів діалогічного мовлення із художніх текстів;</p>	<p>Tanışmak. Ad, kız, çocuk, karı, adam. Nesoy senin adın? Benim adım ... (Знайомство. Ім’я, хлопчик, дівчинка, жінка, чоловік. Як тебе звати? Мене звати ...)</p>	<p>Resimnär: “Selämnäşmäk”, ”Tanışmak” (Сюжетні малюнки: «Знайомство», «Зустріч»).</p> <p>Gagauz dilindä dünıya masalları (Казки народів світу у перекладі гагаузькою).</p>

	знайомстві з використанням етикетних мовленнєвих форм.	словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань-повідомлень та розсудів з використанням нових слів; вправи, ігри за темами: «Представ себе, свого товариша», «Познайомтеся – це мій улюблений казковий герой» тощо.		
2	<p>Моя родина. Мій дім.</p> <p>Сприяти засвоєнню лексико-семантичних груп слів за темою. Повторення і розширення етикетних мовленнєвих форм (вибачення, прохання). Удосконалення знань назв близьких дорослих і дітей; їхні імена, інтереси; назву власного ім'я по батькові, прізвище, вік, адресу проживання, назву групи дитячого садка, що відвідує. Розвивати вміння відповідати на запитання, укладати монологічні висловлювання про свою родину: родинні зв'язки і стосунки, їх значення; про професії та основні сімейні функції кожного члена сім'ї. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення дітей. Формувати елементарні навички спілкування із знайомими (вихователями, сусідами, друзями батьків) та незнайомими людьми (на вулиці, у транспорті, магазині, поліклініці, на відпочинку). Розвивати вміння виконувати вимоги дорослих, розуміння, що з людьми різного віку слід поводитися по-різному (поступатися місцем дорослим з маленькими дітьми, літнім людям, інвалідам; ввічливо звертатися з проханням до дорослих, виявляти прихильність до однолітків). Розвивати вміння орієнтуватися в настрої людей навколо; розуміти значення добрих взаємин з ними, необхідність дотримання моральних норм і правил та застосовувати</p>	Бесіда з елементами коментування (зосередження на поведінці людей при знайомстві); робота з сюжетними малюнками; сюжетно-рольові ігри (або розігрування діалогів); читання дітям прикладів діалогічного (монологічного) мовлення із художніх текстів; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань-повідомлень та розсудів з використанням нових слів; вправи, ігри за темами «Представ себе, свою родину», «Познайомтеся – це мій домашній улюбленець», «Який у кого настрій?», «Як треба сказати?...» тощо; інсценування ситуацій за темами: «В громадському транспорті», «В бібліотеці», «В магазині»,	Benim aylām: ana, boba, dādu, mali,(mani), kardaş, kızkardaş. Benim evim: pençerä, kapu, büyük, küçük. (Родина. Члени родини: батько, мати, дідусь, бабуся, дитина, брат, сестра. Дім: вікно, двері, великий, маленький).	Resimnär:«Aylä», ”Ev”, “Sokakta”, «Avtobusun içindä». (Сюжетні малюнки: «Сім'я», «Хата», «На вулиці», « В транспорті»). Şiir T Marinoglu «Aylä». (Вірш Т. Маріноглу «Сім'я»)

	відповідні форми спілкування, висловлювання власних думок і оцінок.	«У лікаря».		
3	Моє село Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Збагачувати уявлення гагаузькою мовою про своє село, життя в селі і в місті. Вправляти в умінні диференціювати людей за ознаками віку, характеризувати типові (немовля – дошкільник – школяр – юнак – дорослий – людина похилого віку). Розвиток діалогічного та монологічного мовлення дітей. Формування навичок детального переказу.	Розповідь вихователя за темою; гра-екскурсія «В музеї села»; читання віршів; робота в парах над укладанням діалогів за змістом переглянутого і прослуханого матеріалу; бесіда з елементами коментування (зосередження на ознаках віку людей); робота з сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань-повідомлень та розсудів з використанням нових слів; вправи, ігри за темами: «Моя родина», «Познайомтеся – це мої батьки», «Кому скільки років?».	Küü, kasaba, sokak, ev, pak, geniş, dar, güzel, yaşamak küüdä, yaşamak kasabada. (Село, місто, вулиця, дім, чистий, широкий – вузький, красивий. Життя в селі. Життя в місті).	Fotosergi “ Benim küüyüm” (Фотостенд “ Моє село”). Resimnär: “Benim küüyüm”, “Kasabada”. (Сюжетні малюнки « В місті», «В селі»). Şiirlär: D.Tanasoglu “Ana dilim”, T. Marinoglu “Tarafim”, T.Zanet “ Vatan”. (Вірші: Д.Танасоглу “Рідна мова”, Т. Занет “Батьківщина”, Т. Маріноглу “Мій край”).

Тема 2. Віконечко в природу – 7 занять

(порядок проведення занять за вибором вихователя)

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріал до занять
1	Пори року Формування уявлення про пори року та їх ознаки; словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Формування уявлення про рослини найближчого довкілля: (квіти, кущі, дерева овочі, фрукти); про тварин (собаку, кішку, їхніх дитинчат), птахів (горобця, голуба, ворону), комах (метелика, жука, сонечка, бабку) гагаузькою мовою.	Розповідь вихователя за темою; читання художніх текстів, гра «Впізнай рослину, тварину, птахів»; робота з малюнком «Пори року»; читання віршів за темою; робота в парах над укладанням діалогів за змістом	İlkyaz, yaz, güz, kış, aaç, ot, çiçek, yaprak, kuş, güneş, bulut, yaamur, lüzgär, kaar, sıcak, toprak. Altın güz, suuk yaamur, yalpak, güneş, suuk kış, sıçak yaz . (Пори року. Весна, літо, осінь, зима, дерева, листя, квіти, птахи, звірі, сонце,	Resimnär: «Yıl zamannarı» (Сюжетні малюнки “Пори року»).

2	<p>Розвиток навичок слухання художніх текстів за темою; сприймання змісту прослуханого; умінь відповідати на запитання за змістом прослуханого тексту. Удосконалення навичок укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів (за малюнком, за вихователем, за запитаннями. Розвиток гагаузького діалогічного й монологічного мовлення про сезонні явища влітку: влітку стає жарко, усе квітує, дозрівають ягоди, фрукти, овочі, ростуть гриби, багато пташок, комах. Робота над прислів'ями та приказками. Формування навичок переказу.</p> <p>Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів про загальні ознаки осені. Розвиток гагаузького діалогічного й монологічного мовлення про сезонні явища: восени холоднішає, часто дощить, змінює колір та опадає листя. Розвиток навичок слухання художніх текстів за темою; сприймання змісту прослуханого; умінь відповідати на запитання за змістом прослуханого тексту. Формування навичок переказу. Удосконалення навичок укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів (за малюнком, за вихователем, за запитаннями.</p> <p>Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів про загальні ознаки зими. Розвиток гагаузького діалогічного й монологічного мовлення про сезонні явища: взимку морозно, падає сніг, водойми вкриті льодом, кущі і дерева стоять без листя, мало птахів, лягає у сплячку ведмідь. Розвиток навичок слухання художніх текстів за темою; сприймання змісту прослуханого; умінь відповідати на запитання за змістом прослуханого тексту. Формування навичок переказу.</p>	<p>прослуханого матеріалу; бесіда з елементами коментування (зосередження уваги на ознаках кожної пори року та їх назвах); словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів квітів, рослин, тварин, птахів; вправи, ігри за темами: «Про що розповідає...», «Що, ти знаєш про...? » тощо. Інсценування казкових діалогів між рослинами, тваринами або птахами; ляльковий (настільний) театр; робота над прислів'ями та приказками.</p>	<p>небо, хмари, дощ, сніг, вітер, тепло, холодно, земля. Золота осінь, холодний дощ, ласкаве сонце, морозна зима, спекотне літо.)</p>	<p>Т. Маріноглу “Пори року”, Т. Занет «Весна», «Зима».</p> <p>Uygun sözlär K.Vasilioglunun L. Tolstoy “ Gün,kaar hem lüzgär” (Прислів'я К Василіоглу; Л. Толстой «Сонце, сніг и вітер»).</p> <p>Didaktika oyunu «Bul aacı». (Дидактична гра «Знайди дерево»).</p>
3	<p>Удосконалення навичок укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів (за малюнком, за вихователем, за запитаннями.</p>			

4	<p>Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів про загальні ознаки весни. Розвиток гагаузького діалогічного й монологічного мовлення про сезонні явища: навесні теплішає, тане сніг, яскравіше світить сонце, з'являється перша зелень, співають птахи, літають комахи.</p> <p>Розвиток навичок слухання художніх текстів за темою; сприймання змісту прослуханого; умінь відповідати на запитання за змістом прослуханого тексту.</p> <p>Формування навичок переказу. Удосконалення укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів (за малюнком, за вихователем, за запитаннями).</p>			
5	<p>Кольори. Опис предметів за кольорами</p> <p>Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Вчити укладати речення за малюнком (від 3 до 5 слів). Розвиток діалогічного та монологічного мовлення дітей. Розвиток умінь описувати предмети за кольорами гагаузькою мовою (за зразком, за малюнком, за уявленням). Розвиток гагаузького діалогічного й монологічного мовлення на матеріалі художнього тексту.</p> <p>Розвиток навичок слухання художніх текстів за темою; сприймання змісту прослуханого; умінь відповідати на запитання за змістом прослуханого тексту.</p> <p>Формування навичок переказу. Удосконалення навичок звукового аналізу слова; укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів (за малюнком, за вихователем, за запитаннями).</p>	<p>Розповідь вихователя за темою; дидактична гра «Закінчи речення»; робота з малюнками; робота в парах над укладанням діалогів за малюнками; бесіда з елементами коментування (зосередження уваги на кольорах); словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів квітів, рослин, тварин, птахів; вправи, ігри за темами: «Хто (що) якого кольору?»; робота над загадками, прислів'ями та приказками.</p>	<p>Bıyaz, kara, kırmızı, maavi, sarı, eşil. (Білий, чорний, червоний, синій, жовтий, зелений).</p>	<p>Resimnâr: çiçek türlü benizdâ. (Предметні малюнки: квіти, предмети побуту різного кольору). Didaktika oyunu «Bitir cümleyi». (Дидактична гра «Закінчи речення»).</p>
6	<p>Дари природи: овочі та фрукти</p> <p>Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою спілкування. Розвиток гагаузького діалогічного й</p>	<p>Розповідь вихователя за темою; дидактична гра «Закінчи речення»; робота з малюнками; робота в парах над</p>	<p>Meyva, alma, erik, armut, kirez, şefteli. Zarzavat, patlacan, hıyar, kartofı, biber, kabaçki. (Фрукти: яблуко, груша, слива,</p>	<p>Resimnâr: meyvalar, zarzavatlar. (Предметні малюнки: фрукти та</p>

	<p>монологічного мовлення на матеріалі художнього тексту. Розвиток навичок слухання художніх текстів за темою; сприймання змісту прослуханого; умінь відповідати на запитання за змістом прослуханого тексту. Формування навичок переказу. Удосконалення навичок звукового аналізу слова; укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів (за малюнком, за вихователем, за запитаннями. Формування умінь і навичок укладати усні невеличкі власні описи овочів або фруктів за зразком, за малюнками. Вчити правильно використовувати іменники у множини.</p>	<p>укладанням діалогів за малюнками; бесіда з елементами коментування (зосередження уваги на кольорах, назвах овочів та фруктів); словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів овочів та фруктів; вправи, ігри за темами; робота над загадками, прислів'ями та приказками.</p>	<p>персик, вишня. Овочі: помідор, огірок, картопля, перець, кабачки).</p>	<p>овочі.) «Meuva hem zarzavat lafkası». « Topléériz bereketi» (Сюжетні малюнки: «Магазин овочів та фруктів», «Збір урожаю»).</p> <p>Didaktika oyunu: «Käämil torbacık» «Bir – çok». (Дидактичні ігри: «Чудовий мішечек», «Один – багато»).</p>
7	<p>Квіти Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Формування умінь і навичок укладати усні невеличкі описи квітів за малюнками, за зразком. Збагачування словникового запасу дитини антонімами. Розвиток гагаузького діалогічного мовлення на матеріалі художніх текстів (загадки, казки прислів'я про квіти тощо). Розвиток навичок слухання художніх текстів за темою; умінь відповідати на запитання за змістом прослуханого тексту. Формування навичок переказу. Удосконалення навичок звукового аналізу слова; укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів (за малюнком, за вихователем, за запитаннями.</p>	<p>Розповідь вихователя за темою; дидактична гра «Закінчи речення»; робота з малюнками; робота в парах над укладанням діалогів за малюнками; бесіда з елементами коментування (зосередження уваги на кольорах, назвах квітів); словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань-описів квітів; вправи, ігри за темами; робота над загадками, прислів'ями та приказками.</p>	<p>Çiçek, gül, laalâ, ergivan ,güz çiçää. (Квіти: троянда, тюльпан, бузок, хризантема).</p>	<p>Resimnâr: çiçeklâr. (Предметні малюнки: квіти)</p> <p>Didaktika oyunu “Sölâ tersinâ”: «Büük-küçük», «Biyaz-kara», «Uzun-kısa». (Дидактична гра «Кажі навпаки»: «Великий-маленький»; «Білий-чорний»; «Довгий - короткий»).</p>
8	<p>Вірші, пісні, прислів'я, загадки про природу Засвоєння лексико-семантичної групи слів за темою. Розвиток навичок слухання художніх текстів за темою; сприймання змісту</p>	<p>Читання текстів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; робота над</p>		<p>Gagauz halk türküleri., bilmeyc âleri, uygun sözleri. (Народна пісня (вірш),</p>

<p>прослуханого; умінь відповідати на запитання за змістом прослуханого тексту. Розвиток навичок виразного читання напам'ять невеличких творів.</p>	<p>сприйманням і відтворенням змісту пісень; хорові види роботи з заучування пісень, загадок; вправи, ігри за змістом віршів, казок.</p>		<p>прислів'я, загадки про природу (1-2 – за вибором вихователя)).</p> <p>V.M.Boşkov «Гагауз халк сөлейишлери». (В.М.Бошков «Збірка гагаузького фольклору»). N .Baboglu “Masallar” (Н.Бабоглу «Казки»).</p>
---	--	--	--

Тема 3. Домашні та дикі тварини- 4 заняття

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріал до занять
1	<p>Свійські та дикі тварини</p> <p>Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного мовлення дітей за темою спілкування. Формування навичок переказу прослуханого тексту. Удосконалення навичок звукового аналізу слова; укладання словосполучень, речень. Формування умінь і навичок укладати усні невеличкі описи тварин за малюнками, за зразком. Навчати утворювати множину іменників; зменшувально-ласкаву форму іменників. Навчати узгоджувати в мовленні числівники та іменники в роді,</p>	<p>Читання текстів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання–відповідь»; вправи, дидактичні ігри; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань; робота з предметними малюнками; інсценування діалогів за змістом прослуханих творів.</p>	<p>Ev hayvannarı: beygir, eşek, inek, köpek, kedi, koyun, keçi, domus. Yabancı hayvannarı: ayı, canavar, tilki, kirpi, tavşam. (Свійські тварини: кінь, осел, корова, собака, кішка, вівця, коза, свиня. Дикі тварини: ведмідь, вовк, лисиця, їжак, заєць).</p>	<p>Resimnär: Ev hem yabancı hayvannarı T.Marinoglu Benim sevgili dostlarım K. Uşinskiy “ Hayvan çekişi (Предметні малюнки: дикі і свійські тварини. Вірші Т. Маріноглу «Мої улюблені друзі»; К Ушинський «Суперечка тварин»).</p> <p>Didaktika oyunlar: «Bir – çok», «Sölä hayvannarın yavrularını», «Sölä dooqu, «Kim (ne) etişmeer?».</p> <p>(Дидактичні ігри: «Один – багато», «Назви дитинчат», «Кажі правильно» (відмінювання іменників), «Кого (чого) не вистачає?»)</p>

	числі та відмінку. Розвиток гагаузького діалогічного мовлення на матеріалі художнього тексту.			
2	Свійські та дикі птахи Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного мовлення дітей за темою спілкування. Розвиток навичок слухання художніх текстів за темою; сприймання змісту прослуханого; умінь відповідати на запитання за змістом прослуханого тексту. Формування вміння і навичок укладати усні невеличкі описи птахів за малюнками, за зразком.	Читання текстів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання–відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань; конкурс-захист малюнка на тему «Мій улюблений друг».	Ev kuşu, tauk, ördek, kaz, horoz, pipi. Yaban kuşu, saçak kuşu, saksan, kırlangaç, garga, guguş. (Курка, качка, гуска, півень, індик. Горобець, сорока, ворона, ластівка, голуб).	Resimnär: ev hem yaban kuşu T.Marinoglu Benim sevgili dostlarım. (Малюнки: свійські і домашні птахи. Т.Маріноглу «Мої улюблені друзі») Didaktika oyunu «Kimdä – kim». (Дидактична гра «У кого хто...» (на закріплення назв дитинчат домашніх тварин та птахів)).
3	Знайомство з казкою та казковими героями. Казка «Рукавичка». Розвиток навичок слухання та розуміння прослуханого тексту. Засвоєння лексико-семантичної групи слів за змістом казки. Формування навичок переказу. Розвиток навичок та умінь укладати відповіді на питання за змістом прослуханого тексту. Навчати будувати речення, дотримуючись правильного порядку слів. Розвиток виразного мовлення.	Читання тексту казки; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання–відповідь»; робота над сприйманням і відтворенням її змісту розігрування діалогів для заучування ролей; вправи, ігри; робота над виразністю мовлення тощо.	Слова в словничку до змісту казки.	Masal «Boordeyçik» (Казка «Теремок») Didaktika oyunu «Sölä kimin». (Дидактична гра «Кажі, чий?») Masala çizimlär; parmak teatrası, tablo teatrası, kukla teatrası. (Ілюстрації до казки; пальчиковий, настільний або ляльковий театр).
4	Інценування казки гагаузькою мовою Розвиток діалогічного та монологічного мовлення; навичок	Розігрування спектаклю.		Masal «Boordeyçik» (terbiyedicinin seçimine). (Казка «Теремок» (або інша за вибором

	виразного читання напам'ять окремих сцен казки.			вихователя). Masala maskalar. (Маски і атрибути до інсценування казки).
--	---	--	--	--

Тема 4. Одяг та взуття – 3 заняття

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріал до занять
1	Одяг Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток умінь ставити дорослому запитання щодо назв, призначення предметів одягу. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток навичок укладання висловлювань-описів за малюнком.	Читання текстів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень та речень, висловлювань; робота з розмальовками і захист малюнка на тему «Одяг».	Giiyim, fistan, don, gölmek, batik, aba, giinmää, iliklemää, çıkarmaa. (Одяг: сукня, штани, сорочка, хустинка, пальто, одягати, застібати, знімати).	Resimnär: «Ruba». (Предметні малюнки : «Одяг») Didaktika oyunu “Kim (ne) etişmeer?” (Дидактична гра «Чого не має?»).
2	Взуття Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток умінь ставити дорослому запитання щодо назв, призначення різних видів взуття. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток навичок укладати висловлювання-описи за	Читання текстів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань;	Ayak kabı, çizmä, emeni, tanketka, paklamaa, yıkamaa. ütüyä urmaa, kurutmaa, asmaa, korumaa. Kış ruba hem ayak kabı. Yaz ruba hem ayak kabı. (Взуття: черевики, чоботи, туфлі, босоніжки, чистити, мити, гладити, сушити, складати, вішати, берегти. Зимовий одяг та взуття. Літній одяг та взуття).	Resimnär: «Ayak kabı». (Предметні малюнки: «Взуття») Yaratıcı egzersizlär:” Düşün hem annat”. (Творчі вправи на тему «Вигадай і розкажи казку про....»).

	малюнком.	робота з розмальовками і захист малюнка на тему «Взуття»; розгадування загадок; творчі вправи.		
3	Звичаї та традиції гагаузів. Гагаузький національний костюм Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток умінь ставити дорослому запитання щодо назв, призначення різних елементів національного одягу. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток навичок укладання монологічних висловлювань.	Читання текстів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень, висловлювань.	Gagauz giiyimi: çember, fita, fistan, boncuk, çarık, kuşak, kalpak, keptar. (Назва елементів національного одягу: хустка, фартух, сукня, намисто, личаки, кушак, шапка, хутряна безрукавка).	Resimnär: halk rubaları «Çocuk hem kız halk rubalarında». (Предметні малюнки: «Дівчинка і хлопчик у національному гагаузькому одязі»).
4.	Діалогічне мовлення на тему: «В крамниці одягу та взуття» Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток умінь ставити запитання гагаузькою мовою про розмір та ціну предметів одягу та взуття. Розвиток діалогічного мовлення за темою. Розвивати вміння правильно використовувати в	Читання текстів діалогів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань (за темою спілкування) з	Giyyim hem ayak kabı tükäni. Almaa, satmaa, satıcı, ödemää, ölçmää, giinmää. (Крамниця одягу та взуття: купувати, продавати, продавець, платити, приміряти, одягати).	Resimnär: «Ruba hem ayak kabı». (Малюнки: «Одяг і взуття»); Didaktika oyunu “ Ne (kim) neredä”. (Дидактична гра « Що?, Хто?, Де?»)

мовленні прийменники: в, на, під, за.	використанням прийменників: в, на, під, за.		
---	---	--	--

Тема 5. Праця дорослих - 2 заняття

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріал до занять
1	Професії людей в селі. Труд в городі й у полі. Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Збагачення словникового запасу дитини епітетами. Розвиток умінь ставити запитання гагаузькою мовою про назви професій людей на селі. Розвиток діалогічного мовлення. Формування навичок укладати висловлювання за малюнками про професій людей.	Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань (за темою спілкування) з використанням прийменників: в, на, під, за.	Üüredici, ilaççı, usta, hayvancı, satıcı, çiftçi, çoban, fermer, işlemää, ekmää, büütmää, toplamaa, sulamaa, satmaa. (Учитель, лікар, будівельник, продавець, тваринник, хлібороб, чабан, фермер, працювати, садити, вирощувати, прибирати, поливати, продавати).	Resimnär: İnsanın zanaatları. (Сюжетні малюнки: професії дорослих). Didaktika oyunu. (Дидактична гра «Скажи який? (яка?)»).
2	Професії людей в місті Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток умінь ставити запитання гагаузькою мовою про назви професій людей у місті. Розвиток діалогічного мовлення. Розвиток навичок укладання висловлювань за малюнками та демонструвати поведінку, одяг людей за професіями і розповідати про них.	Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками; рольові ігри.	Üüredici, ilaççı, usta, ürist, terbiyedicî, satıcı, inşener. (Учитель, лікар, будівельник, продавець, інженер, вихователь, юрист).	Resimnär: İnsanın zanaatları. Сюжетні малюнки: професії дорослих.
3	Діалогічне мовлення на тему «В громадських місцях» Розширення словникового запасу дітей та закріплення лексико-семантичних груп слів за	Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри;	Слова, які вивчені на попередніх заняттях та необхідні дітям для укладання власних висловлювань.	Атрибути до сюжетно – ролевих ігор: «Tükändä» («В крамниці»), «Hayvan ferması» («Ферма»), «Başçada» («На городі»); «İlaççıda»

	<p>темами. Розвиток діалогічного мовлення: удосконалення умінь ставити запитання гагаузькою мовою та давати відповіді на них в межах визначених комунікативних ситуацій з використанням назв професій людей. Розвивати навички виразного мовлення через сюжетно-рольові ігри: «В крамниці», «У лікаря», «На фермі», «На городі». Формування укладання висловлювань за малюнками; навичок інсценування; використання необхідних форм мовленнєвого етикету.</p>	<p>робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками; сюжетно-рольові ігри.</p>		<p>(« У лікаря»).</p>
--	--	--	--	-----------------------

Тема 6. Будова тіла людини. Гігієна людини – 2 заняття

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріал до занять
1	<p>Будова тіла людини Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток умінь ставити запитання гагаузькою мовою про назви частин тіла людини, лічба до 5. Розвиток діалогічного мовлення. Укладання монологічних висловлювань за зразком, за малюнками, за власними спостереженнями тощо.</p>	<p>Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками.</p>	<p>Kafa, ensä, ürek, ayak, kol, göz, kulak, burnu, aaz, yanak, parmak. Bir, iki, üç, dört, beş. (Голова, шия, живіт, нога, рука, очі, вуха, ніс, рот, щока, палець. Один, два, три, чотири, п'ять).</p>	<p>Resim: insan. Tıfralar: 1,2,3,4,5. I.Naci «Şen arifmetika». (Предметний малюнок: «Будова людини»; Цифри : 1,2,3,4, 5. И.Наси «Весела арифметика»).</p>
2	<p>Особиста гігієна людини Формування словникового запасу дошкільників та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою.</p>	<p>Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри;</p>	<p>Yikanmaa, paklamaa, silinmää, sabun, peşkir, tarak, taranmaa. (Умиватися, чистити зуби, розчісуватися,</p>	<p>Resimnär temaya görä. (Сюжетні і предметні малюнки за темою.) Didaktika oyunu «Çevir lafı». (Дидактична гра «Кажі навпаки»).</p>

	Розвиток умінь ставить запитання гагаузькою мовою за темою спілкування. Розвиток діалогічного мовлення. Формування навичок переказу. Укладання монологічних висловлювань за зразком, за малюнками, за власними спостереженнями тощо.	робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками.	витиратися, мило, рушник, гребінець).	
3	Продукти харчування. Страви гагаузької національної кухні Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток умінь ставити запитання гагаузькою мовою за темою спілкування. Розвиток діалогічного мовлення. Формування навичок переказу. Укладання монологічних висловлювань за зразком, за малюнками, за власними спостереженнями тощо.	Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками.	Ekmek, yaa, süt, yaani, mayva, zarzavat, piinir, gözleme, balık, kaurma. (Хліб, масло, олія, молоко, м'ясо, фрукти, овочі, сир, бринза, пиріжки, риба, каварма).	Rezimnär: «İinti», «İinti tükäni». (Предметні малюнки: «Продукти», сюжетний малюнок: «Продуктовий магазин»). Didaktika oyunu: «Ne kaybeldi». (Дидактична гра « Чого не має?»).

Тема 7. Транспорт - 2 заняття

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріал до занять
1	Транспорт Спостереження за рухом автотранспорту з коментуванням його назв. Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток умінь ставити запитання гагаузькою мовою за темою спілкування. Розвиток діалогічного мовлення. Формування навичок переказу. Укладання монологічних висловлювань за зразком, за малюнками, за власними спостереженнями тощо.	Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота	Transport, er transpordu, su transpordu, gök transpordu, araba (maşına), gemi, tren, uçak, biçiklet. (Транспорт, наземний, водний, повітря, машина, корабель, поїзд, літак, мотоцикл).	Resimnär: transport. Oyuncaklar: transport. (Предметні малюнки, іграшки: «Транспорт»). Didaktika oyunu «Neçin bu lääzım». (Дидактична гра « Для чого це потрібно?»).

		над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками.		
2	<p>Світлофор (правила поведінки на дорозі)</p> <p>Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою.</p> <p>Розвиток умінь ставити запитання гагаузькою мовою за темою спілкування.</p> <p>Розвиток діалогічного мовлення. Укладання монологічних висловлювань за зразком, за малюнками, за власними спостереженнями тощо. Формування навичок переказу.</p> <p>Спостереження за рухом пішоходів по тротуару та за переходом дороги.</p> <p>Формування засобами гагаузького мовлення усвідомлення правил дорожнього руху; оцінка дій пішоходів та водіїв, узагальнення побаченого, розмірковування з приводу обраної поведінки учасників дорожнього руху (спостереження за допомогою приладів з обмеженою площею огляду: екран телевізора з цупкого паперу з вирізаним отвором або інша наочність, технічні засоби).</p>	<p>Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»;</p> <p>вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками.</p>	<p>Renkli fener, durmaa, gitmää, geçmää. (Світлофор, стояти, йти, переходити).</p>	<p>Resim: « Kasaba yollarında». (Сюжетний малюнок «На дорогах міста»).</p> <p>Oyun “ Renkli fener”.</p> <p>(Сюжетно-рольова гра: «Світлофор».</p> <p>Технічні засоби).</p>

Тема 8. Ігри та іграшки- 3 заняття

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріал до занять
1	<p>Іграшки Формування словникового запасу та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток умінь ставити запитання гагаузькою мовою за темою спілкування. Розвиток діалогічного мовлення. Формування навичок переказу. Укладання монологічних висловлювань за зразком, за малюнками, за власними спостереженнями тощо. Розвиток творчості дитини: укладання казки про іграшки.</p>	<p>Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками; укладання власного сюжету казки про іграшки.</p>	<p>Oyuncaklar, top, uçak, araba, tren, pırıldak, kukla, оунамаа, toplamaa, korumaa, tülü, aaçtan, demirdän, deridän, rizinadan. (Іграшки, м'яч, літак, машинка, поїзд, дзига, лялька, грати, прибирати, берегти, м'який, пухнастий, дерев'яний, залізний, гумовий. залізний, хутрянний, гумовий).</p>	<p>Різноманітні іграшки; сюжетний малюнок «Магазин іграшок». Вірші: «Кінь. М'яч. Дзига». Didaktika oyunu: "Çevir lafi", " Ne kaybelde", " Käämil torbacik", " Nedän yapılı". Oyuncaklar. Resim " Oyuncak tükani". Şiirlär: «Beygir, Top, Pırıldak». (Дидактичні ігри: «Кажі навпаки»; «Чого не має?»; «Чудовий мішечок», «З чого виготовлено?»).</p>
2	<p>Складання оповідання « Моя улюблена іграшка» Розширення словникового запасу дітей та закріплення лексико-семантичних груп слів за темами. Розвиток умінь за допомогою питань вихователя описувати свою улюблену іграшку та ставити самостійні</p>	<p>Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над</p>	<p>Benim sevgili oyuncam, odundan, kiyattan, şisedän, deridän. (Моя улюблена іграшка, дерев'яний, паперовий, скляний, хутровий).</p>	<p>Didaktika oyunu «Nedän yapılı». (Дидактична гра: «З чого зроблено (іграшку)?»).</p>

	запитання за темою спілкування.	вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками; укладання власного сюжету оповідання про улюблену іграшку.		
3	Комунікативна ситуація «У магазині іграшок» Розширення словникового запасу та закріплення лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного мовлення: удосконалення умінь ставити запитання гагаузькою мовою та давати відповіді на них в межах визначеної комунікативної ситуації з використанням назв іграшок. Формування навичок укладання висловлювань за темою.	Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками; укладання власного сюжету за темою «У магазині іграшок».	Oyuncak tükanı, almaa, satmaa, alıcı, satıcı, para. (Магазин іграшок: купувати, продавати, покупець, гроші).	Oyuncaklar. Resim «Oyuncak tükani». (Різноманітні іграшки. Сюжетний малюнок «Магазин іграшок»).
4	Рухливі ігри Розширення словникового запасу назвами рухливих ігор та командами для здійснення ігор; закріплення лексико-	Розповідь вихователя, дітей правил ігор; діалог «запитання– відповідь»; розігрування рухливих ігор; словникова	«Yumacacak», «Cobancık hem kuzular», «Yabancı hem koyunlar», «Kedi hem sıçannar», «Basmacık», «Beşka». («Піжмурки», «Пастух і вівці», «Вовк та ягнята», «Кіт та миші», «Хусточка», «Бешка»).	Saymak 1-10. İ.Nacı «Şen arifmetika». (Рахунок від 1 до 10. İ.Хаджи «Весела арифметика»).

семантичних груп слів за темами. Розвиток діалогічного мовлення: удосконалення умінь ставити запитання гагаузькою мовою та давати відповіді на них в межах визначених комунікативних ситуацій. Формування навичок переказу. Розвивати навички лічби до 10.	робота (робота над вимовлянням звуків, слів, рахунок до 10); укладання словосполучень, речень; висловлювань з числівниками; читання тексту; переказ прослуханого тексту за запитаннями.		
---	---	--	--

Тема 9. Рідний край – 4 заняття

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріал до занять
1	Рідний край Розширення словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток умінь за допомогою запитань, малюнків, спостережень та за допомогою вихователя описувати природу рідного краю (2-3 речення) та ставити самостійні запитання за темою спілкування.	Читання віршів за темою спілкування; обговорення змісту; робота над прислів'ями; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри; робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками; розповіді про природу рідного краю за спостереженнями; малювання (розфарбовування)	Ana tarafım, Besarabiya, su, dedä, çiftci, koyuncu, hatır, hatırlamaa, ihtär - geñç. (Рідний край, Бесарабія, озеро, предки, мисливець, землероб, вівцевод, пошана, поважати, старий – молодий).	Patretlär «Benim ana tarafım». (Фото стенд «Мій рідний край»). Gagauz halk rubaları. (Гагаузький національний одяг). Şiirlär: D.Tanasoglu «Ana dilim», T. Marinoglu «Tarafım», T.Zanet «Vatan». Uygun söz Vatan için Вірши: Д. Танасоглу «Родной язык», Т. Занет «Родина», Т.Маріноглу «Рідний край». Прислів'я про любов до Батьківщини.

		за темою спілкування		
2	<p>Рідне село Розширення словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток умінь за допомогою запитань, малюнків, спостережень та за допомогою вихователя описувати рідне село (2-3 речення) та ставити самостійні запитання за темою спілкування. Вчити напам'ять вірш.</p>	<p>Читання віршів за темою спілкування; обговорення змісту; робота над прислів'ями; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, робота хором на запам'ятовування вірша (за вибором); робота з предметними та сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками; розповіді про рідне село; малювання (розфарбовування) малюнків.</p>	<p>Küüyün duuma günü, yortu, bayrak, gerb, simvol. (Герб села, прапор, свято, день села, символ).</p>	<p>Patretlär «Benim küüyüm», Küüyün gerbi. (Фотостенд «Мое село» Герб села.). Şiirlär: D.Tanasoglu «Ana dilim», T. Marinoglu «Tarafim», T.Zanet «Vatan». Вірші: Д.Танасоглу «Рідна мова», Т. Занет «Батьківщина», Т.Маріноглу «Рідний край».</p>
3	<p>Звичаї і традиції гагаузів Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток умінь за допомогою запитань, малюнків, спостережень та за допомогою вихователя розповідати (2-3 речення) про звичаї і традиції гагаузів та ставити самостійні запитання за темою спілкування. Розвивати творчі здібності дитини: інсценування свята (за вибором).</p>	<p>Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; робота над сприйняттям змісту прослуханого; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи на повторення вивченого; робота з сюжетними малюнками; словникова робота; укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками; розповіді про домашні традиції святкування; малювання або розфарбовування малюнків;</p>	<p>Kolada, Paskellä, Prost olmak günü. (Різдво, Великдень, Масниця).</p>	<p>Resimnär temaya görä. (Сюжетні малюнки до теми).</p>

		інсценування свят за традиціями.		
4	<p>Я живу в Україні</p> <p>Формування словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою.</p> <p>Розвиток умінь ставить запитання та давати відповіді гагаузькою мовою про Україну та її національні символи.</p> <p>Розвиток навичок переказу прослуханого тексту.</p> <p>Укладання висловлювань про Київ як столицю України; про герб і прапор.</p>	<p>Читання текстів за темою спілкування; обговорення змісту; робота над сприйняттям змісту прослуханого; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи на повторення вивченого; робота з малюнками; словникова робота; укладання словосполучень, речень; висловлювань за малюнками; розповіді про столицю України, герб, прапор; малювання або розфарбовування малюнків тощо.</p>	<p>Ukraina, baş kasaba, Kiev, simvol, gerb, bayrak. (Україна, столиця, Київ, символ, прапор, герб).</p>	<p>Resimnär, gerb, bayrak. (Малюнки: герб та прапор України).</p>

Тема 10. Свята та національний фольклор - 6 занять

(порядок проведення занять за вибором вихователя)

№ з/п	Тематика занять та освітні завдання	Методи, види роботи	Опорна лексика	Матеріал до занять
1	<p>Весняні свята</p> <p>Розширення словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток умінь за допомогою запитань, малюнків, спостережень та за допомогою вихователя розповідати про весняні свята (2-3 речення) та ставити самостійні запитання за темою спілкування. Формування навичок відтворення сюжету свят (розігрування).</p>	<p>Читання текстів діалогів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри на повторення вивченого матеріалу з лексики та граматики; робота з сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання</p>	<p>Yortular: Blaguşteni, Süüt pazarı, Paskellä, Hederlez. (Свята: Благовіщення, Вербна неділя, Пасха, Хедерлез.)</p>	<p>Resimnär. (Сюжетні малюнки до теми).</p>

		словосполучень, речень; висловлювань (за темою спілкування); інсценування свята (за вибором вихователя).		
2	Літні свята Розширення словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток умінь за допомогою запитань, малюнків, спостережень та за допомогою вихователя розповідати про літні свята (2- 3 речення) та ставити самостійні запитання за темою спілкування. Формування навичок відтворення сюжету свят (розігрування).	Читання текстів діалогів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри на повторення вивченого матеріалу з лексики та граматики; робота з сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань (за темою спілкування); інсценування свята (за вибором вихователя).	Troița, Petrov günü, Paiaia. (Трійця, Петрів день, перше Пречисте Богородиці).	Resimnär. (Сюжетні малюнки до теми).
3	Осінні свята Розширення словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток умінь за допомогою запитань, малюнків, спостережень та за допомогою вихователя розповідати про осінні свята (2-3 речення) та ставити самостійні запитання за темою спілкування. Формування навичок відтворення сюжету свят (розігрування).	Читання текстів діалогів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри на повторення вивченого матеріалу з лексики та граматики; робота з сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень,		Kasım. Resimnär. (Касим. Сюжетні малюнки до теми).

		речень; висловлювань (за темою спілкування); інсценування свята (за вибором вихователя).		
4	Зимові свята Розширення словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток умінь за допомогою запитань, малюнків, спостережень та за допомогою вихователя розповідати про зимові свята (2-3 речення) та ставити самостійні запитання за темою спілкування. Формування навичок відтворення сюжету свят (розігрування).	Читання текстів діалогів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри на повторення вивченого матеріалу з лексики та граматики; робота з сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань (за темою спілкування); інсценування свята (за вибором вихователя).	Ay Nikola, Kolada, Eni Yıl, Prost olmak günü Resimnär. (Святий Миколай, Різдво, Новий рік, Масниця).	Sahne resimnär: Yortular (Сюжетні малюнки до свят).
5	Гагаузький фольклор Розширення словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розучування текстів пісень, віршів, прислів'їв, танцювальних рухів (за вибором вихователя). Формування навичок відтворення елементів національного танцю. Розвивати навички виразного читання на пам'ять віршів, прислів'їв, загадок.	Читання текстів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри на повторення вивченого матеріалу з лексики та граматики; робота з сюжетними малюнками до змісту обраних для вивчення текстів; словникова робота; укладання словосполучень, речень; висловлювань (за темою спілкування);	Нові слова в текстах художніх творів.	Şiirlär,türkülär,bilmeycelär, uygun sözlär,oyunnar, masallar gagauz dilindä: V.Boşkov «Гагауз халк сөлейишлери». V.Boşkov «Gagauz masalları». D.Tanasoglu «Uşaklar için türkülär». S.Bulgar «Maçallar». T.Zanet «Karımcalık». S. Kuroglu «Çık,çık, güneş». (Вірші, пісні, загадки, прислів'я, народні танці, казки гагаузькою мовою: М.Бошков «Збірка гагаузького фольклору». В.М Бошков «Гагаузькі народні казки». Д.Танасоглу «Пісні для дітей».

		робота хором над вивченням тексту напам'ять; вивчення елементів національного танцю (за вибором вихователя).		С.Булгар «Казки». Т. Занет «Мурашник». С. Курогло «Вийди, вийди, сонечко». Terbiyedicinin seçimine eserlər. (Інші твори за вибором вихователя).
6	Гагаузькі поети та письменники Розширення словникового запасу дітей та засвоєння лексико-семантичних груп слів за темою. Розвиток діалогічного та монологічного мовлення. Розвиток навичок переказу. Повторення та узагальнення вивченого матеріалу з фонетики, лексики, граматики на матеріалі текстів за темою. Читання дітям невеличких художніх текстів (за вибором вихователя). Розвиток творчих здібностей дитини: конкурс на кращій малюнок, краще висловлювання (2-3 речення) за темою «Моя улюблена книжка гагаузькою мовою» або «Герої моїх улюблених книжок гагаузькою мовою».	Читання текстів діалогів; обговорення змісту; навчальний діалог «запитання– відповідь»; вправи, дидактичні ігри на повторення вивченого матеріалу з лексики та граматики; робота з сюжетними малюнками; словникова робота (звуковий аналіз, робота над вимовлянням звуків, слів); укладання словосполучень, речень; висловлювань (за темою спілкування); інсценування свята (за вибором вихователя).	Нові слова в текстах художніх творів.	Т. Zanet «Kış», D. Tanasoglu «Ana dilim», T. Marinoglu «Benim sevgili dostlarım», I. Naci «Şen arifmetika». (Т. Занет «Зима», В. Танасогло «Рідна мова», Т. Маріногло «Мої улюблені друзі» (дики та свійські тварини). I. Хаджи «Весела арифметика». Terbiyedicinin seçimine gagauz dilindä eserlər. (Інші твори гагаузьких авторів за вибором вихователя).

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція)–Київ, 2012.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / наук. кер. та заг. ред. О. Л. Кононко. – 3-тє вид., випр. – К.: ТОВ «МЦФЕР–Україна», 2014. 452 с..
3. Богініч О. Л. Проблема наступності дошкільної та початкової освіти у фаховій підготовці / О. Л. Богініч // Гуманізація навчально-виховного процесу: Зб. наукових праць (Спецвипуск): матеріали Всеукр. наук.-практ. конференції [“Реалізація принципу наступності дошкільної та початкової ланок у контексті суб’єктивної парадигми освіти”] / за заг. ред. проф. В. І. Сипченка. – Слов’янськ: Видавничий центр СДПУ, 2007. – С. 8–16.
4. Богініч О. Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри: навч. посіб. / О. Л. Богініч; М-во освіти і науки України, НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2-ге вид. – К.: НПУ, 2007. – 140 с.
5. Богуш А. М. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А. М. Богуш. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Видавничий дім «Слово», 2008. – 440 с.
6. Богуш А.М. Готуємо руку дитини до письма / А. М. Богуш. – 3-тє вид., зі змін. і доповн./ Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 108 с.
7. Богуш А. М. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А. М. Богуш. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Видавничий дім «Слово», 2008. – 440 с..
8. Бурова а. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / А. П. Бурова. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 256 с.

9. Бучацька Т.Г., Кулаксіз О.С., Арнаут Ф.І., Дімова В.М., Щербан М.В. Гагаузька мова. Усний курс: Підручник для 1 класу загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання.– Чернівці: Букрек, 2010.–68с.
10. Бучацька Т.Г., Кулаксіз О.С., Дімова В.М., Щербан М.В. На допомогу вчителю гагаузької мови та читання. 1 клас.– Чернівці: Видавництво «Букрек», 2010.–32с.
11. Єрмошкін С.М., Кулаксіз О.С., Дімова В.М., Щербан М.В. Читанка для 1 класу гагаузькою мовою (тексті з розвитку зв'язного мовлення): Книга з читання для 1 класу загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання.– Чернівці: Букрек, 2010.–52 с.
12. Гавриш Н. В. Художнє слово та дитяче мовлення: навч.-метод. посіб. / Н. В. Гавриш. – Донецьк, 1998.
13. Гончаренко А. М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників: навч.-метод. посіб. до Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / А. М. Гончаренко. –К.: Світич, 2009. – 160 с. – Бібліогр.: с. 150-151.
14. Долинна О. П. Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі / О. П. Долинна, О. В. Низковська // Дошкільне виховання. – 2010. – № 10. – С. 7–15.
15. Долинна О. П. Організована навчально-пізнавальна діяльність дітей у дошкільному закладі / О. П. Долинна, О. В. Низковська // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – № 7. – С. 14–26.
16. Калмикова Л. О., Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку: монографія / Л. О. Калмикова, Н. В. Марченко, С. Д. Дем'яненко, Л. А. Порядченко. – К.: Вид-во «ПП Медведєв», 2007. – 304 с.
17. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: Збірник методичних матеріалів / [авт.-упоряд.: О. П. Долинна, А. П. Бутова, О. В. Низковська, Т. П. Носачова]. – Тернопіль: Мандрівець, 2011. – 480 с.
18. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника / Т. О. Піроженко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 152 с.
19. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: навч.-метод. посіб. / Т. О. Піроженко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 136 с.
20. А.М. Мілков, Ф.І. Арнаут та інші, Гагаузька мова та читання: Програма для 1 – 4 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання.–Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2006.–160 с.
21. Українська мозаїка. Посібник-хрестоматія / упоряд.: О. П. Долинна, О. В. Низковська, Н. І. Вакуленко, О. А. Копейкіна. – К.: АВДІ, 2008. – 256 с..
22. Шевчук А. С. Новації в мистецькому вихованні дошкільників // Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ: метод. посіб. / Н. Дятленко, А. Гончаренко, А. Шевчук та ін. – К.: Шкільний світ, 2010. – 128 с. – С. 43–66.
23. Шевчук А. С. Розвиток дошкільнят в музично-руховій діяльності: навч.-метод. посіб. / А. С. Шевчук. – К.: Шкільний світ, 2006. – 128 с.